

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

2 Vtrumne iudicialia præcepta conuenie[n]ter sint in quatuor genera
dispertita.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

ceremonialia nullatenus iam seruare lice-
rit, nihilominus liceat iudicialia iteratò in-
stitueri. Prima pars conclusionis huius iam
fatis supra demonstrata est, ubi ostendi-
mus tot, in prorsus legem, quàm ad Mo-
saicam vim cessasse. Secunda vero pars ex
secunda conclusionè, sicuti, secunda ex pri-
ma colligitur Ratio enim quare cere-
monialia reuivificare mō non licet iam supra
assignata est. quod cum signa fuissent pro-
gnostica futurorum, presente veritate, fa-
cta sunt falsa mendacia. Cum ergo hæc rō
iudicialib non reperiatur, quia non per
se instituta sūt ad significandū, nihil peri-
culi inest, si iterum constituantur in noua
legē. Hæc igitur ratione cōstituta ab eccle-
sia sunt decime, quæ quantum ad quotā iu-
dicialis erant institutaq sunt qñq talionis
leges, & reddere quadruplum pro simpli-
ci furto, & similia. Hæc omnia facillima
sunt, & ex superioribus liquida.

Probō
conclu.

Ad pri-
mū arg.

Ad secū-
dum.

a se inuicem partitionem dicamus, vtrum
scilicet quadrariam fuerint distributa,
nempe vt alia extiterint, quæ principes in
ordine ad subditos informabant, alia vero
quæ inter se inuicem subditos, & tertia quæ
populum in ordine ad exterar gentes in-
stituebant, atq. alia demum quæ domesti-
cam inter se familiam conciliabant, Argui-
tur n. primo: Suprema potestas repu-
blica est in spiritualibus summus sacerdos
cum aliis sibi assistentibus, & in tempo-
ralibus, rex: nam secundum Arist. 7. Polit.
hoc est regiminum optimum, vt pote
quod in vnitatem maxime resoluitur, atq.
adeo expressissimam diuinæ gubernationis
similitudinem gerit, ergo circa has duas
potestates debuerunt primum omnium
congruentes leges institui. hoc autem non
sic institutum legimus in lege veteri. Nam
sicut Aron Deus ipse per se elegit, vt patet
Exo. 28. Leuitiq. decimus in eorum
sustentatione solui iussit, vt Leuit. vltimo
scriptum est, sic debuit & per seipsum re-
gem creare, quod tamen non fecit, sed
populo id commisit. Habetur enim Deut.
27. Cum dixeris, Constituam super me re-
gem, eum cōstitues quem Dñs Deus tuus
elegerit. Neque regibus stipendia designa-
uit. Immo populus a Moysē vsq. Salutem
quadringentis annis māsit cum sacerdoti-
bus absq. rege, quem tunc demum in ma-
lum ipsius populi Deus permisit, vt 2. Reg.
8. cōmemoratur. Secundo arguitur, quod
neq. de conuictu inter se ciuium congruen-
ter fuerint iudicialia instituta Præcipiebā-
tur enim Nu. 27. vt hominis absq. filio de-
functi hæreditas transfret ad filiam & tamē
Arist. 1. Polit. c. 7. ait, Regna inde & posses-
siones perditum iri, quod ad mulieres tran-
seunt. Et Leuit. 22. habebatur, quod anno
Iubilæi omnes venditæ possessiones ad pri-
stinos possessores remanerēt quod firmitati
contractuum obolare videbatur, sine qui-
bus tamen mortales conuenire nequeūt.
Et Exo. 21. instituta fuit talionis pœna, vt
oculum pro oculo reus receret, ac dentem
pro dente, cuius nimiam acerbiteratem de-
notauit Christus Matth. 5. atque alię
erant in illo populo legales sanctiones,
quæ videbantur absurde. Tertio & erga
exterar gentes incongrua videntur illa, quæ
illic extant iudicia. Habetur enim Deut.
23. Ammonites & Moabites et post deci-
mam generationem non intrabunt in Ec-
clesiam

Primū
argum.

Aristot.

Argu. 2

Aristot.

Argu. 3

Ad primum igitur argumentum respo-
detur, quod licet iudicialia a iudicio nunc-
cupentur, propterea quod rempublicam
institueret ad principem attinet, penes quē
potestas est iudicandi nihilominus quia ei-
dem principi incumbit non modo litigia
dirimere, verum & quæ ad spontaneos con-
tractus attinent, deliberanter sancire, sit vt
non solum illa quæ in foro tractantur, ve-
rum & quæ in domo & in ciuium com-
mercij, iudicialia nuncupentur. Ad secū-
dum autem membrum eiusdem argume-
ti respondetur diuersam esse rōnem cere-
monialium ac iudicialium. Nam cum cul-
tus ad Deum pertineat, ad quem homo tā-
quam in proprium finem ordinatur, sit vt
ad eundem cultum referatur vt minister
ipse seipsum componat in cibo & vestitu,
quare & de hoc erat ceremoniale præcep-
tum, homo autem non ordinatur ad pro-
ximum sicut in finem, sed sicut duo
membra, & ideo nullo opus erat iudiciali
precepto hois ad seipsum sed omnia ipsum
ordinabant in alterum. Aliorum autem so-
lutionis satis ex superioribus clarescunt.

ARTICVLVS II.

*Vtrum iudicialia præcepta conuenienter sint
in quatuor genera dispersita.*

Post distinctionem iudicialium a cere-
monialibus, subsequit vt de ipsorum

SOTO
Iure
L. 11
D. 11
13

electam Domini in æternum. Et tamen e-
 conuerso subditur. Non abominaberis
 Idumæum, quod certè videtur ad respec-
 tum personarum pertinere, qui tamen,
 vt habetur Act. 10. non est apud Deum. Et
 Exod. 20. cautum est, Aduenam non con-
 tristabis, neque affliges eum. Et nihilomi-
 nus 23. permittitur idem populus pecu-
 niam alienigenis ad vsuram mutare, que
 quidem duo præcepta sibi inuicem vide-
 tur repugnare. Quarto, neque circa dome-
 sticas personas videntur iudicialia præce-
 pia satis esse rationi consentanea. Nam
 cum primis de seruis legitur Exod. 21. Qui
 percusserit seruum suum vel ancillam vie-
 ga. si vno die superuixerit, non subiacebit
 panæ, quia pecunia illius est permittere au-
 tem homicidam impunem, natura ipsa ab-
 horret quare leges humanæ etiam domi-
 nos seruorum occisores grauius puniunt.
 Et de filiis videtur dura illa lex. Deut. 21.
 videlicet quod pater duceret filium suum
 ad seniores ciuitatis puniendum. Ac de-
 mum de vxoribus lex, que vt Deut. 21. ha-
 beretur, libellum repudij permittit, vide-
 tur in naturam matrimonij perniciofa, vt
 pote quod ad educandas proles debet esse
 perpetuum. In contrarium autem est
 quod Sapientia diuina Proverb. 8. ait: Isti
 sunt omnes sermones mei. Non est in eis
 prauum, quid, neque peruersum. Et Da-
 uid, Iudicia Domini vera iustificata in se-
 metipsa.

Arg. 4.

S. Tho.

Conclō
rōliua.

Quatuor
plex or-
do inter
reipubli-
ce pat-
tes.

Questionem istam nõ intelligas in hoc
 a nobis submoran, vt quam ample ipsa pa-
 tet, sit nobis differenda, id enim diuino pe-
 ingenio D. Tho. quod omnibus est in
 confesso absoluit. 1. 2. q. 105. Sed tamen ne
 filium dicendi nostrum rumpere, tran-
 situm per hæc summam nos facere de-
 cuit. Vnica ergo conclusio duximus re-
 spondendum. Præcepta iudicialia legis ve-
 teris in quatuor oportuit membra distri-
 bui. Enimvero cum prudentiam ferenda-
 rum legum, ars quædã sit illustrissima, ars
 autem ordine ac dispositione præluceat, cõ-
 decens fuit vt iudicialium numerus quib-
 respublica instituebatur, secundum insigne
 eiusdem reipublice partes atq. ordines di-
 sponeretur. Ordines autem isti quatuor sũt
 do inter numero; Principis scilicet ad subditos, sub
 reipubli d torum que inter se totiusq. reipublice ad
 ce pat- teros, ac partium inter se vnus familie.
 tes. Igitur de principibus latæ sunt diuinitus

leges quemadmodum, tum creandi essent,
 tum etiam & se erga populum gererent, ac
 subinde quemadmodum vicissim a popu-
 lo colerentur. Mox circa ciues lata sunt le-
 ges emptionum & venditionum aliorum-
 que cõtractuum, quilibet inter homines
 sunt, decretaq. perinde iudicia in malefa-
 ctõres quia iura violarent deinde leges ad
 hilitate quemadmodum se populus tum in
 nellis gerẽd is, tum in suscipiendis peregrin-
 nis erga externas gentes deberent conuer-
 sari. Ac demum circa domesticam familiã
 superaddite sunt & altæ de seruis, deq. vxo-
 ribus, & filijs.

Ad primum igitur argumentum respo-
 detur, quod cum in gubernanda republi-
 ca duo sint habendi respectus, priori scilicet
 cet ciues omnes creandorum magistratuum
 gerendæq. publicæ curæ participes
 fiant. Nam hæc ratio vt 2. Pol. auctor est
 Arist. equitas constat ac subinde pax in re-
 publica. Posterior vero vt regimen eligatur
 optimum, quod secundum eundem
 Philosophum. 3. Polit. lex tribus speciebus
 scilicet Aristocratia, Democratia & Re-
 gno hoc vltimum est præstantissimum, di-
 uina Deus prudentia hæc omnia circa po-
 puli principes custodiuit. Primum enim
 quia peculiarem curam illius populi ge-
 rebat, iuxta illud Deut. 7. Te elegit domi-
 nus Deus tuus, vt sis ei populus peculiaris
 sibi metipsi electionem regis referuauit. Vn-
 de sicut illum ipse creauit sacerdotem, sic
 & de rege ait loco citato Deut. Cum dix-
 ris constitutam super me regem, cum
 constituens quem Dominus Deus tuus ele-
 gerit de numero fratrum. Quia ratione
 diuino mandato a prophetis pungebantur.
 At vero quoniam regnum, vt est
 optimum regimen, dum res idoneis virtu-
 tibus potest, sic fit & pestilentissimum dum
 in tyrannidem corrumpitur, & populus il-
 le tum crudelis erat, tum etiam auarus ac
 libidinosus, quibus potissimum vitijs rex
 corrumpitur, quadringentis annis distulit
 regem illis dare cum plenitudine potesta-
 tis. Gubernauit tamen populum instar re-
 gni per vnum, puta per Moysen, perq. eius
 successores iudices, quouiq. populus quasi
 exultans diuinũ regimen, voluit sibi crea-
 re regem. Vnde 1. Reg. 8. ait Deus ad Sa-
 muelem. Non te abiecerunt, sed me, ne re-
 gnem super eos. Ecce quam fuerit Deus so-
 lers in sustinendo optimo regimine regni.

Quocirca

Quo circa quam contra eius voluntatem fuerit absoluta regis potestas introducta, ipse rei eventus ostendit. Nam statim sub Roboam diuisum regnum sui ipsius de soladi causam attulit, iuxta verbum Christi, Omne regnum in seipsum diuisum desolabitur. Quantum vero ad Aristocratiam, quæ est optimorum potentia, iussit eligi septuaginta viros de senioribus Israel, ut pater Natus exinde Deu. 1. Tuli de vestris tribubus viros sapientes, & nobiles, & constituit principes. Democratiam vero, quæ est popularis potentia, eatenus seruari voluit quod & totus populus in magistratus eraret, & de omnibus tribubus eligerentur. Vnde Exo. 18. Prouide de omni plebe viros sapientes. Et Deu. 1. Date ex vobis viros sapientes, &c. Quod autem sacerdotibus decimæ faciunt adjudicatas, non autem principibus illa ratio fuit, quod sacerdotes ut in maiori habere reuerentia decuit ex vna singulari tribu institui, quæ ideo ab alijs a se da erat, Principes vero seculares ex omnibus promiscue tribubus eligebantur, quibus possessiones erant decreta. Et preterea eorum stipendia pro belorum indigentia crescebant, & tunc natura ipsa docebat populares contributiones esse illis augendas. Circa materiam secundæ argumenti notandum sequitur, iudiciales leges civibus ad humanum consuetum in feruientes, in duos ordines secari secundum duas quæ in populo sunt, communicationes rerum ac commutationes. Aliam enim communicatio sit publica auctoritate principis, alia vero priuata cuiusque voluntate homines quippe subditi in principis possessiones autem a dominum priuatum pertinent. Quare iudicia, quibus homines iure seruare coguntur, & supplicia quibus maleficia vindicantur, principis auctoritate instituantur, dona, honores autem rerum & commutationes, priuata cuiusque voluntate celebrantur. Et de vtroque ordine leges Deus optimas iudiciales edixit antiquo populo. Constituit enim quantum ad primum iudices, & magistros ut pater Deu. 19. ac cæsum numerum penalesque diuersas, pro diuersis delictis. Et quantum ad secundum ut pax firmiter inter illos stabiliretur, diuisis eis terram promissionis. Vnde Nu. 14. Ego dedi vobis terram in possessionem quam forte diuideis vobis, pluribus dabitur latior, & paucioribus angustior. Sed quantum ad vnum voluit quædam

modo fructus esse communes, secundum illud Deuteronomio 23. Ingressus vineam proximi tui comedere vinas quantum tibi placuerit. Aliqua deinde multa pulcherrime constituit, ut est apud D. Thom. videre. Ad formam ergo argumenti responderet, quod eatenus in hereditatis successione legem Deus natura seruauit quod noluit feminas nisi deficiente masculo, ius hereditarium adire. Successio namque patrimonij se qui naturam debet generationis, per quam species propagatur, generationis autem virtus in lumbis viri residet cui vitæ femina, eam natura subfertur. Quæ propter ratio naturalis docet ut in masculinam formam, in quam virtus generatiua traducitur transeat hereditas, quam cum sanguine ad suos posteros transmittat. Et hanc arbitror omnium causarum naturalium primam, quare iura primogenituræ in re publicis bene institutis masculina serie transfunduntur, neque feminæ neque masculorum defectu admittuntur. Cui accepti & ratio secunda, quod viri prudentia, muliebri præstat, tum in alijs tum etiam in augenda re familiarum. Vnde Aristot. Pol. 3. viri inquit est acquirere, mulieres autem seruare. Quo circa Ethic. 2. censuratur regna in manu feminæ deperire. Accedit tertie, quod cum viro competat substantiæ administratio, quando hereditas filie obuenit, tunc generi non est tam solers ad augendam substantiam, foeturi eiusque amplificandum nomen, quanti si esset filius. Quæ propter cum res quæ transeat in filiam, subinde transeat in generum, quodammodo censetur in alienum sanguinem intransfigurare. In lege autem veteri illud fuisse necessarium, ut possessionum partitio, quæ facta est inter tribus non confunderetur. Quamuis tali euentu cautum erat ne hæres femina alij quam viro suæ tribu nuberet. Neque vero inter Christianos istæque adeo longe a successione eici filie debent, ut neque deficientibus filijs administrantur. Nam hæc ratio longius solent alienari primogenituræ, quam si mulieres succederent. Eadem ratione dicta fuit & lex alia anni iubilæi: Nam si venditiones in perpetuum fierent non fuisset perpetua diuisio possessionum inter tribus. Quin vero & ratio naturalis profecto ab hoc non abhorret, illa ratione, ut loco proximitatis adiunget Aristot. nempe si possessiones in perpetuum diuidantur solent diuisi

Ad formam arg.

Po: ista maratio quæc i' primogenituræ masculina serie transfundit.

Aristot.

Rõ legis anni iu

NOTO
IURE
LEGIS
DIE
15

Ratio legis rationalis.

Ad tertium arg.

Ad quartum ar. leges seruorū.

tia in vnum acernate alios deserere pauperes. Lex autem rationis vindicatrici illi generi inimicū fuit in congrua, vt per illam, que duritūcula videbatur, coerceretur, ne acius se de hostibus vindicarent, licet Christiis docuerit benignitati Christiane non competere. Dereliquis autem vide apud S. Th. Circa tertium argumentum itidem adnotandum est, bifariam se rempublicam gere posse erga extraneos: nempe aut iure pacis si commercium cum illis necesse sit; aut iure belli si sint hostes. Et iure quidem pacis tripliciter extrane nationes ad Iudicam populum accedebant. Primo vt transitum qua si peregrini facerent, erga quos lex exibat Exo. 23. Peregrino molestus non eris Secundo modo, vt itaquam aduenire apud illos habitarent, de quibus etiam c. 20. pramissum erat. Aduenam non conturbabis. Tertio modo, quia volebant prorsus in eorum ritum & consortium admitti. Inter quos secundum naturalem rationem ordo dignoscatur. Admonet. num. 3. Poli. Philosophus, extraneos non esse temere in rempublica recipiendos, nisi sint vel auro, vel ab atauo oriundi, alias multa ab illis pericula imminerent rei publice. Ob idque quia Idumaei ab Esau fratre Iacob descenderant, & ipsi Israhelice apud Aegyptios peregrini plures ducentis annis egerant, iuebantur pacifice illos recipere, & profelyi hos qui vellent eorū religionem profiteri, caractere circumcisione insignirent. At vero quoniam Amalechitae perpetui hostes eorum erant, secundum illud Exo. 27. bellum Dei erat contra Amaleca generatione in generationem. Et pariter Ammonites & Moabites de terra promissionis fuerunt expulsi, circa personarum acceptionem potuit eos Deus a sua republica abigere. Sed & de bello contra hostes ita offerendo, quam sustinendo sanctissima erat scripta lex, Deut. 20. vt primo pacem eis offerrent. Secundo, vt fiduciam suam in ipsum Deum reijcerent. Tertio, vt in idoneos qui impedimento esse possent, domum remitterent. Quarto denique vt victoria modeste viderentur: feminis parcentes ac pueris. Ad quartum denique argumentum respondetur, quod cum familia in tribus ordinibus consistat, scilicet ad uxorem parentis ad filios, ac domini ad seruos, de omnibus tribus Deus creauit optimas leges sanciri. Et primo de seruis, quod ad mitigandos eorum labores pertinebat, preceptū erat Deu.

5. vt in die Sabbathi sicuti & domini requiescerent. Item in memoriam liberationis ex Aegypto, vbi ipsi seruerant, & in praesagium Christianae libertatis, & praecipue propter fraternam choriam, eam cautum erat. Exod. 21. vt ex filiis Israhel nemo esset perpetuo seruus: sed septimo anno egredieretur liberum omnibus que asportauerant, adhibito in fine per viatico. vt Deu. 15. legitur. Neque quantum ad eorum vindictam fuit Deus negligens immo & eodem c. 21. statuit, vt Dominus qui seruum mutaret, liberum dimitteret, & ancillam quam in uxorem duceret. Illud autem quod argumento obiectum est, scilicet occisorem serui impunem euadere, intelligebatur quando correctionis gratia virgula, non intentione vulnerandi percussisset, neque postea certum esset an ob tale vulnus obijset moriem. Nam si protinus moreretur, tunc Dominus reus fiebat. Et erga filios etiam Exo. 21. iuebatur parentes vt eo religiose instituerent, quos etiam paterne castigare poterat. At vero quia vt Philosophus 10. Ethic. docet, pater tuum non habet coercitiam in filium, quando eorum crimen id postulabat iuebatur, vt argumentum est, filium publicae potestati puniendum permittere. Sed & de vxoribus tam ducendis quam gubernandis optime exabant leges. Attamen libellus repudij ob eorum duritiam, qui perpetui erant odiorum memores, permissus illis fuit, vt per illud minus malum a maiori continerentur: videlicet, ne uxores enecarent.

QUESTIO VII.

DE LEGE EVANGELICA quantum ad eius substantiam.

S. Tho. 1. 2. quaest. 106.

ARTICVLVS I.

Vtrum lex noua sit lex scripta, an potius cordibus indita.

Quatuor legum genera circa initium superioris libri distincte monstrauimus, videlicet aeternam, naturalem, atque humanam, de quibus lib. 1. dissertum est; ac demum, diuinam, quam in hoc sumptis elucidandam. Hanc autem inuicem partiu sumus, ac nouam, Vnde cum